

در جلسه غیر علنی خانه ملت چه گذشت

رویکرد نمایندگان به صدای معترضان

بررسی ناآرامی‌ها و اعتراضات اخیر در سطح کشور پس از فوت مهسا امینی، دختر ۲۲ساله سندجی در مقر پلیس، از مهم‌ترین موضوعات مورد بررسی نمایندگان در اولین جلسه بعد از تعطیلات یک‌هفته‌ای مجلس در جلسات غیر علنی و علنی روز گذشته مجلس بود

صفحه ۲

سرمقاله

توسعه انسانی و برابری جنسیتی

علی دینی‌ترکمانی

مطالبه برابری جنسیتی به امری جهان‌شمول تبدیل شده است. زنان نه‌تنها خواهان قرارگرفتن در جایگاه‌هایی شبیه جایگاه‌های مردان و برخورداری از فرصت‌ها و فضاهای یکسان در ابراز وجود و توانمندی‌ها و قابلیت‌های خویش هستند، بلکه خواهان امر مهم‌تری نیز هستند؛ در جنسیت‌شان دیده و خلاصه نشوند، به‌عنوان انسان مدنظر قرار بگیرند و این هویت انسانی‌شان در ورای جنسیت زنانه‌شان مورد تأیید قرار بگیرد. این‌ مطالبه، نه‌فقط قواعد نهادی تنظیم‌گر رسمی مبتنی بر نگاه‌های جنسیتی را به چالش می‌کشد، بلکه فرهنگ اجتماعی غیررسمی را نیز مورد نقد قرار می‌دهد که زنان را در امری همچون تولیدمثل و خانه‌داری تعریف می‌کند و ناتوان از ارزش‌گذاری صحیح رفتارهای خاص زنانه است. البته با تحولات رخ‌داده در گوشه و کنار جهان و شکل‌گیری رو به فزون زمینه‌ها برای حضور زنان در عرصه‌های مختلف ورزشی، هنری، اقتصادی، سیاسی و مدیریتی، فرهنگ اجتماعی پوست‌اندازی‌هایی جدی داشته است و رفته‌رفته تبعیض‌های درون‌خانوادگی میان دختر و پسر نه‌تنها بسیار کمتر شده، حتی دختران به دلیل موفقیت‌های تحصیلی و شغلی بهتر در کانون توجه قرار می‌گیرند. همین‌طور زنان، ابتدا به ساکن، نه در طبع لطیف‌شان که در جوهره انسانی قابل احترام‌شان دیده می‌شوند. رویکرد توسعه انسانی یکی از جامع‌ترین شاخص‌ها در ارزیابی موقعیت کشورها را در اختیار ما قرار داده است؛ شاخصی که به جای اتکای صرف بر درآمد سرانه یا رشد اقتصادی، به توزیع امکانات نیز توجه دارد؛ توزیعی که بر دوزیر شاخص دیگر این شاخص اثر تعیین‌کننده دارد: ۱- امید به زندگی در بدو تولید یا متوسط طول عمر افراد جامعه که با دسترسی به امکانات بهداشتی و درمانی ارتباط دارد و ۲- میزان آموزش یا سواد که با دسترسی به امکانات تحصیلی ارتباط دارد. در اصل، رویکرد توسعه انسانی با این پرسش سروکار دارد که غایت نهایی توسعه چیست؟ غایت چیزی جز ارتقای قابلیت‌های افراد در پیگیری اهداف مطلوب زندگی‌شان نیست؛ اهدافی همچون عمر طولانی و باکیفیت داشتن، از آموزش کافی بهره‌مندشدن و توانایی مشارکت جدی در تصمیم‌گیری‌های سیاسی مهم اثرگذار بر زندگی را داشتن. به بیانی دیگر، هرچه توانایی افراد در رهایی از قلمروی جبرهای محیطی حاکم بر زندگی‌شان بیشتر باشد، سطح بالاتری از توسعه را دارند. قابلیت‌شان قوی‌تر است و درجه آزادی‌شان در نیل به اهداف مطلوب زندگی بیشتر است. فردی که توانایی رهایی از تله فقر را ندارد و به ناچار درگیر مصائب مختلف آن است، قابلیت بالایی ندارد. اگر هم استعدادهایی داشته باشد، نمی‌تواند آنها را شکوفا کند. بنابراین، از این منظر، کار و درآمد مکنی به علاوه امکانات عمومی بهداشتی و آموزشی، عوامل اساسی ارتقای قابلیت‌های افراد است. رویکرد توسعه انسانی هم مبتنی بر نگاه ذاتی به کرامت آدمی است و هم نگاه کارکردی به عوامل اثرگذار بر رشد و توسعه را بازتاب می‌دهد. از منظر ذاتی، حق هر انسانی است که به‌طور شایسته زندگی کند و قابلیت‌های خود را افزایش دهد. از منظر کارکردی، سیاست‌های معطوف به زمینه‌سازی برای دسترسی به بهداشت، درمان و آموزش عمومی و ایجاد محیط باکیفیت‌تر، به رهایی افراد از قلمروی جبرها ازجمله تله فقر کمک می‌کند و از این طریق موجب تسریع رشد از محل افزایش بهره‌وری و پیشرفت فناوری می‌شود. از این نگاه، هرچه زمینه برای مشارکت عموم مردم، چه مردان و چه زنان، برای بازیگری در حوزه‌های مختلف فراهم شود، از هر دو بُعد، توسعه انسانی به مدارهای بالاتری ارتقا می‌یابد. از بعد ذاتی انسانی، این به معنای تکریم همه افراد جامعه صرف‌نظر از جنسیت‌شان است. از بعد کارکردی، به معنای استفاده از توانمندی‌ها و قابلیت‌های نیمی از جامعه در جهت پیشبرد امور و دلایل اهمیت نقش زنان در تحولات درک این موضوع، کافی است برای یک لحظه تصور خطاهای تولید در حوزه‌های مختلف بدون زنان را داشته باشیم؛ چنین موقعیتی همراه با افت شدید استانداردهای زندگی است. در برخی از کشورها ازجمله کشورهای اروپایی، نرخ مشارکت اقتصادی زنان بالا و تقریباً در حد مردان است. در کشورهای دیگر این نرخ کمتر ولی درخور توجه است. با نرخ‌های مشارکت اقتصادی از ۲۰ تا ۸۰ درصدی، می‌توان آثار و پیامدهای کنار گذاشته‌شدن زنان در حوزه‌های مختلف بر استانداردهای زندگی را به خوبی لمس و حس کرد. یک مثال دیگر؛ چین معمولاً در المپیک‌ها در رتبه اول قرار می‌گیرد و بعد کشورهای آمریکا و روسیه و سایر کشورهای اروپایی قرار دارند. همه می‌دانیم نیمی از مدال‌های امتیازآور این کشورها و در نتیجه جایگاه برتر آنها، مدیون تلاش‌های ورزشکاران زن این کشورهاست. به دلیل اهمیت نقش زنان در تحولات اقتصادی، اجتماعی، ورزشی و مدیریتی، شاخص توسعه انسانی به تفکیک جنسیتی نیز ارائه می‌شود تا مشخص شود فرایند توسعه در کشورهای مختلف جهان از منظر برابری جنسیتی در چه وضعی قرار دارد. هرچه زنان به لحاظ شغلی، جایگاه‌های مدیریتی، طول عمر و میزان تحصیلات در موقعیت‌های بهتری قرار بگیرند، فاصله زنان و مردان در شاخص توسعه انسانی کمتر می‌شود که نشان‌دهنده وضع بهتر از این منظر است. در عین حال، می‌توان با رجوع به آمار و ارقام شاخص توسعه انسانی و شاخص‌های دیگر نشان داد هرچه این اختلاف کمتر باشد، چالش‌های زیست‌محیطی و مخاطرات اخلاقی‌ای همچون سوءاستفاده از جهل اطلاعاتی دیگران و درگیرشدن در فساد نیز کمتر است. مورد کشورهای اسکندیناوی به خوبی مؤید این بحث است، ضریب همبستگی میان توسعه انسانی بر حسب جنسیت زنانه و فضایل اخلاقی جامعه قوی و بالاست.

دوشنبه ۱۱ مهر ۱۴۰۱ • ۶ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ • ۳ اکتبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۳۸۶ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: سهم پایتخت از اتوبوس استاندارد، پیام سازمان اطلاعات سپاه در پی شهادت پاسداران و بسیجیان حریم امنیت در زاهدان، به جز مهدی ترابی! **و یادداشت‌هایی از** اردوان امیراصلانی، بابک زمانی، سامان توکلی

گزارشی از احتمال تغییر هوشمندانه فضای مسدود دیپلماسی ؛ نمازی‌ها آزاد شدند و پول‌های بلوکه‌شده ایران در شرف آزادی قرار گرفت

بدل دیپلماتیک

کارشناسان می‌پرسند گشایشی در سیاست خارجی رخ خواهد داد یا راهبردی برای یک خبردرمانی و عبور موقت از موانع اقتصادی شکل گرفته است

گزارش تیتربک را در صفحه ۳ بخوانید

قلعه‌نویی در جست‌وجوی اعتبار از دست رفته

یادداشت

پیامدوراه چاره سندروم پرونده‌های باز

در طی این سال‌ها به نوعی بیماری به نام «سندروم پرونده‌های باز» مبتلا بوده‌ایم. هنوز پرونده یک مسئله فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و خارجی حل و بسته نشده و بلافاصله مسئله دیگری سر باز کرده است. پس از مسئله جنگ ایران و عراق، پرونده تحریم‌های اقتصادی غرب علیه ایران باز شد، هم‌زمان با شروع تحریم‌ها، موضوع ممنوعیت استفاده از ویدئو و سپس ماهواره به مسئله اصلی فرهنگ و جامعه ایران تبدیل شد. بعد از آن نیز با اعتراضات دانش‌جویی و حمله به کوی دانشگاه و دانش‌جویان، قتل‌های زنجیره‌ای، مهاجرت نخبکان، بحران‌های زیست‌محیطی و کم‌آبی ناشی از سدسازی و مجوزهای بی‌حساب حفر چاه برای برداشت آب‌های عمیق و فرونشست زمین و جنگل‌خواری، وقوع زلزله و سیل‌های مخرب و پر خسارت، فسادها و اختلاس‌های مالی و بانکی، تصادفات جاده‌ای پرتلفات انسانی و اقتصاد و آلودگی هوای کلان‌شهرها و پدیده ریزگردها، افزایش آسیب‌های اجتماعی نظیر طلاق و دزدی و مصرف مواد مخدر و جرائم مالی و خشونت‌ها، فیلترینگ، افزایش تصاعدی بی‌کاری و تورم، حوادث ۸۸ و ناآرامی‌ها و اعتراضات ۹۶ و ۹۸، شلیک به هوایمان اوکراینی، پاندمی پرتلفات کرونا و جان‌باختن مهسا امینی و اعتراض‌های پس از آن و... روبه‌رو بوده است. یکی از نتایج این تلنبارشدن پرونده‌های باز مسئله‌ها و تکرارشدگی بحران‌ها در ایران و بسته‌نشدن آنها، کاهش امید اجتماعی و تصویر آینده‌ای مبهم برای تغییر و اصلاح وضع موجود و رفتن به سوی امید خوشبختن‌یابانه از سوی جامعه است. امید خوشبختن‌یابانه حداقل به دو شیوه خود را نشان داده است. یکی مهاجرت از ایران و دیگری اعتراض در داخل. در سال‌های اخیر سیل مهاجرت ایرانیان به خارج از کشور تنها به نخبگان و متخصصان محدود نبوده، بلکه به فرار گسترده سرمایه‌داران، کارآفرینان و حتی نیروهای دارای حداقل مهارت‌های فنی انجامیده است. «اعتراض» نیز یکی از شیوه‌های یک جامعه بالغ و نسل‌های نو اجتماعی به‌ویژه جوانان و نوجوانان برای خلق امید اجتماعی است. خلق امید برای شنیده‌شدن، دیده‌شدن و پذیرفته‌شدن و گفت‌وگو درباره ارزش‌ها و خواسته‌ها و دغدغه‌های انسانی‌اش از سوی نظام حکمرانی، خلق امید برای تغییر و اصلاح رویکردها و سیاست‌ها و رویه‌های نادرست در حل مسئله‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی. مواجهه با اعتراض نسل‌های اجتماعی نو، انکاری بوده است. علت هم این است که زیست جهان سیاست‌گذاران با زیست جهان نسل‌های نو اجتماعی تفاوت دارد. نسل مکاتب ایدئولوژیک و آرمان‌گرا حاضر است که در راه باورهایش دیگری را نادیده بگیرد و حذف کند؛ اما نسل‌های اجتماعی جدید به دنبال تعامل و مدارا و زندگی با دیگری است. در حکمرانی ایدئولوژیک قوانین و سیاست‌های اجتماعی و فرهنگی بر پایه سنت نوشته و اجرا می‌شود.

ادامه در صفحه ۵

اوضاع دریاچه ارومیه بحرانی است

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد در ادامه سال جاری شرایط دما و بارندگی برای احیای دریاچه ارومیه مطلوب نیست. به گزارش ایلنا، فیروز قاسمزاده، سخنگوی صنعت آب با اعلام این خبر گفت: در حال حاضر تراز دریاچه ۱۲۷۰۰۱ سانتی‌متر و حجم آب آن یک میلیارد مترمکعب است، البته از تراز حداقلی بالاتر است اما شرایط دریاچه متأسفانه بحرانی است...

صفحه ۴

معاملات در بازارهای مالی تقریباً متوقف شده و فعالان بازار از سردرگمی معامله‌گران می‌گویند

بازار پیش‌بینی‌گریز

با وساطت نهاد رهبری فقط ۱۵ دانشجودر بازداشت هستند

امید به آزادی دانشجویان بدون تشکیل پرونده قضائی

«شرق» وضعیت فروش فیلم‌ها را بررسی می‌کند

حال سینما هم خوب نیست

شرق: شرایط اکران فیلم‌های سینمایی خوب نیست. وضعیت بی‌روفق سینما را این روزها می‌توان از سالن‌های خلوت و آمار فروش پایین فیلم‌ها متوجه شد؛ فیلم‌هایی که به نظر می‌رسید در جلب نظر تماشاگران سینما موفق عمل خواهند کرد، اما آمارها از شکستشان در گیشه خبر می‌دهد. سیدجمال ساداتیان از تهیه‌کنندگان باسابقه سینمای ایران، با اشاره به فروش فیلم‌های روی پرده، به «شرق» گفت: «اگر فروش شش ماه اول سال ۱۴۰۱ را معیار قرار دهیم و با همین متر، فروش شش ماه نخست سال ۹۸ و قبل از همه‌گیری کرونا را ارزیابی کنیم، می‌بینیم که در سال ۹۸ در شش ماه نخست، ۲۷ میلیون قطعه بلیت فروخته شد و در شش ماه سال جاری ۱۴ میلیون بلیت فروخته شده است و همین فروش نشان می‌دهد در شرایط معمول هم فروش سینما چشمگیر نبوده و قطعا این روزها سینما به‌هیچ‌وجه در شرایط خوبی به لحاظ درآمدزایی قرار ندارد».

این گزارش را در صفحه ۱۱ بخوانید

گفت‌وگوی «شرق» با خانواده زورگیر اتوبان نیایش

محرومیت‌هایی که سیاهی به بار می‌آورد

✦ **عسک**: امیر عباس قاسمی، میزان

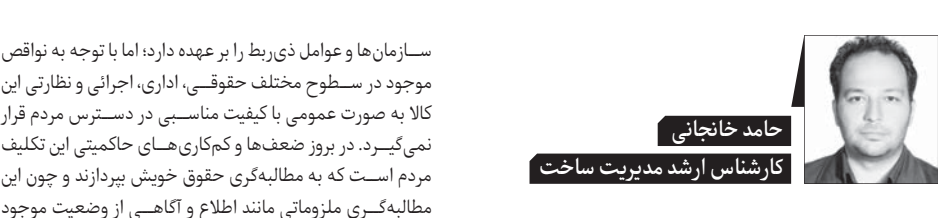
نسترن فرخه: همه چشم‌انتظار خبری از شکستن حکم اعدام هستند، یکی چشم به زمین دوخته و حرفی نمی‌زند، دیگری قطره‌های اشک را از روی صورت خسته خود پاک می‌کند، یکی مادر است و دیگری همسر، یکی بی‌تابی می‌کند و دیگری از ترس آینده پسر سه‌ساله‌اش چهره‌ای مهیوت به خود گرفته است. پسر بچه‌ای که حالا پدرش باعنوان زورگیر اتوبان نیایش معروف شده، پدر ۲۱ساله‌ای که در مردادماه با حمل سلاح سرد، از راننده ماشینی در ترافیک اتوبان، زورگیری می‌کند و گوشی همراه زن راننده را می‌قا بد و همان لحظه هم فرار می‌کند.

هم‌زمان با انتشار فیلمی از این زورگیری، خبر دستگیری و حکم اعدام علیه او صادر شد و حتی در شهرپورما، یعنی چند هفته بعد از دستگیری زورگیر جوان، رسانه‌ها اعلام کردند «حکم اعدام سارق جوانی که فیلم زورگیری‌اش از زنی جوان در بزرگراه نیایش باعث دستگیری‌اش شد و پرده از ده‌ها فقره از زورگیری او در پایتخت برداشت، روز گذشته در دادگاه انقلاب به او ابلاغ شد».

این گزارش را در صفحه ۶ بخوانید

یادداشت

حقوق از دست‌رفته مردم در ساخت‌وساز

حامد خانجانی

کارشناس ارشد مدیریت ساخت

ساختمان و مسکن‌گران‌ترین کالایی است که هر فرد ایرانی در تمام عمر خود خریداری کرده یا از آن بهره می‌برد. طبق آمار رسمی متوسط قیمت مسکن به‌عنوان مثال در بهار ۱۴۰۰ در شهر تهران حدود ۳۳ میلیون تومان و در شهر اراک حدود ۱۱ میلیون تومان بوده است. در بهار ۱۴۰۱ متوسط قیمت مسکن در تهران ۴۲ میلیون اعلام شده است. مدت زمان انتظار خانه‌دارشدن که با لحاظ پس‌انداز «یک‌سوم» میانگین درآمد سرانه خانوار ایرانی محاسبه می‌شود، در تهران ۴۹ سال و میانگین این مدت در کل کشور ۳۱ سال است. همچنین سهم مسکن در سبد خانوارهای شهری کشور تا ۷۰ درصد عنوان می‌شود. علاوه بر «گران‌ترین بودن»، ساختمان و مسکن به‌عنوان «پرکاربردترین» کالا نیز شناخته می‌شود؛ چراکه اکثر افراد عمده اوقات شبانه‌روز خود را در یک چهاردیواری و زیر یک سقف سپری می‌کنند. ازاین‌رو اهمیت بالایی دارد که این کالا با چه کیفیتی در دسترس مردم قرار می‌گیرد. به‌ویژه اینکه ایران در منطقه‌ای با خطر زیاد از نظر لرزه‌خیزی قرار دارد و مناطق مختلف شهری و روستایی با انواع مخاطرات از سیل و توفان و فرونشست مواجه هستند. در تمام کشورها حاکمیت قوانین سخت‌گیرانه و نظارت‌های دقیقی بر نحوه تولید و توزیع کالاهایی که با سلامت، بهداشت و ایمنی مردم سروکار دارد، وضع کرده و به اجرا می‌گذارد. طبق قانون در کشور ما وزارت راه و شهرسازی مسئولیت تأمین کیفیت ساختمان‌ها با وظایفی مانند تدوین نظامات اداری و مقررات فنی، تعیین صلاحیت شاغلان و نظارت بر اجرای ضوابط از سوی

سازمان‌ها و عوامل ذی‌ربط را بر عهده دارد؛ اما با توجه به نواقص موجود در سطوح مختلف حقوقی، اداری، اجرایی و نظارتی این کالا به صورت عمومی با کیفیت مناسبی در دسترس مردم قرار نمی‌گیرد. در بروز ضعف‌ها و کم‌کاری‌های حاکمیتی این تکلیف مردم است که به مطالبه‌گری حقوق خویش بپردازند و چون این مطالبه‌گری ملزوماتی مانند اطلاع و آگاهی از وضعیت موجود دارد، این وظیفه نخبگان و متخصصان و رسانه‌های عمومی و مطبوعات است که به امر اطلاع‌رسانی مبادرت ورزند. طبق قانون و مقررات جاری کشور در حوزه ساختمان و مسکن در حال حاضر و با توجه به رویه‌های موجود، موارد زیر از حقوق مصرف‌کنندگان و بهره‌برداران ضایع می‌شود:

۱- اکثر ساختمان‌های شهری فاقد نقشه‌های سازه‌ای قابل اطمینان هستند. نقشه‌ها در اغلب موارد یا بدون انجام مطالعات اختصاصی، از کارهای مشابه کپی‌برداری می‌شود یا تمام الزامات آیین‌نامه‌ای در طرح سازه‌ها رعایت نمی‌شود. سپس نقشه‌هایی به این شکل تهیه شده، از سوی دفاتر طراحی بدون حضور طراح مسئول، مهر و امضا و تأیید می‌شود. در حین اجرا هم همین نقشه‌ها بارها تغییر می‌کند و تغییرات انجام‌شده اغلب بدون بررسی و صرفاً مابازای پرداخت وجه از طرف مالک، از سوی همان دفاتر کپی و صوری کار تأیید می‌شود.

۲- اکثر ساختمان‌های شهری بدون حضور مؤثر سازندگان و مجریان متخصص و از سوی افراد فاقد صلاحیت از هر صنف و قشری ساخته می‌شود.

۳- مطالعات، بازرسی‌ها، آزمایش خاک و همچنین آزمایش‌های جوش و بتن اسکلت با ابهامات بسیار و در مواردی با نفوذ مالکان در شرکت‌های مربوطه برای تأییدگرفتن و لاپوشانی‌کردن نواقص انجام می‌شود.

۴- نظارت مستقیم نحوه اجرای ساختمان‌ها از سوی مهندسان